

İstanbul, 20 Aralık 2017

2017/1916

GENEL MEKTUP
No: 790

İlgili: Aracı Kurumlar

Bilgi: Bankalar
Portföy Yönetim Şirketleri
Yatırım Ortaklıkları

Konu : Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Teminatları hk.

SAYIN ÜYEMİZ,

Sermaye Piyasası Kurulu'nun (Kurul) III-37.1 sayılı "Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"inin "Kaldıraçlı işlemlerde teminatların izlenmesi ve raporlanması" başlıklı 27/A maddesi kapsamında aracı kurumlar tarafından, kaldıraçlı alım satım işlemlerine ilişkin İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.ye (Takasbank) yapılması gereken raporlamalar ve teminat güncelleme işlemlerine ilişkin açıklamalar içeren Kurul'un 15.12.2017 tarih ve 32992422-299-E.13992 sayılı yazısını Genel Mektubumuz ekinde gereği için bilgilerinize sunarım.

Saygılarımla,

İlkay ARIKAN
Genel Sekreter

Ek: Kurul'un 15.12.2017 tarih ve 32992422-299-E.13992 sayılı yazısı.

TSPB

2017 DEC 20 AM 4 07

GELEN EVRAK

T.C.
BAŞBAKANLIK
Sermaye Piyasası Kurulu
Aracılık Faaliyetleri Dairesi Başkanlığı

Sayı :32992422-299-E.13992
Konu :KAS işlemleri teminatları hk.

15.12.2017

TÜRKİYE SERMAYE PİYASALARI BİRLİĞİ
Büyükdere Caddesi No:173 1. Levent Plaza A Blok Kat:4
34394 Levent/İstanbul

Kurulumuzun III-37.1 sayılı "Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ"inin (III-37.1 sayılı Tebliğ) "*Kaldıraçlı işlemlerde teminatların izlenmesi ve raporlanması*" başlıklı 27/A maddesinde, 25.12.2017 tarihinde yürürlüğe girmesi öngörülen "Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair III-37.1.c sayılı Tebliğ (III-37.1.c sayılı Tebliğ) 20.11.2017 tarih ve 30216 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tebliğ değişikliği ile kaldıraçlı alım satım işlemlerine (KAS işlemleri) ilişkin verilerin aracı kurumlarca İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye (Takasbank) raporlanması ve müşteri teminatlarının Takasbank nezdindeki müşteri alt hesaplarına aktarılması işlemlerine ilişkin bir takım değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişiklikler çerçevesinde aracı kurumlar tarafından Takasbank'a yapılması gereken raporlamalar ve teminat güncelleme işlemlerine ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır:

1) KAS işlemleri raporlamalarına ilişkin olarak;

Mevcut durumda müşterilerin KAS işlemleri teminatları III-37.1 sayılı Tebliğ'in 27/A maddesinin altıncı fıkrası çerçevesinde, açık pozisyonlardan oluşan kar/zarar tutarları dikkate alınmaksızın, müşterilerin raporlama anı itibarıyla hesaplarında bulunan brüt varlık tutarları (balance) esas alınarak Takasbank'a aktarılmakta, bu çerçevede Takasbank'a yapılan raporlama işlemleri de müşterilerin brüt varlık tutarları üzerinden yapılmaktadır.

III-37.1 sayılı Tebliğ'in 27/A maddesinin değişiklik sonrası yedinci fıkrası uyarınca, aracı kurumların müşterilerin,

- Brüt varlık tutarlarının ve
- Brüt varlık tutarlarına yansımayan, açık pozisyonlarından oluşan kar/zarar tutarları ile swap vb. diğer maliyetler dikkate alınarak hesaplanan net varlık tutarlarının

ayrı ayrı olmak üzere, en geç ertesi iş günü içerisinde Takasbank'ın belirlediği esaslar çerçevesinde müşteri bazında Takasbank'a raporlanması gerekmektedir. Aracı kurumlar tarafından Takasbank'a yapılan raporlamalar esas alınarak, müşterilerin Takasbank nezdindeki alt hesaplarında bulunan brüt varlık ve net varlık tutarlarını günlük olarak takip edebilmelerine ilişkin işlemler Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, müşteriler tarafından Takasbank'ın sisteminden

gözümlülenecek tutarlar ile aracı kurumların işlem platformunda görülen tutarlar ve müşterilere gün sonu itibarıyla yapılan bildirimler arasında herhangi bir farkın oluşmaması gerekecektir.

III-37.1 sayılı Tebliğ'e Geçici Madde 7 olarak eklenen geçiş hükmünde öngörüldüğü üzere, yeni düzenlemeye göre yapılacak ilk raporlama işlemi 02.01.2018 tarihli işlemlere ilişkin gün sonu verileri esas alınarak 03.01.2018 günü Takasbank'a yapılacaktır. Bu kapsamda aracı kurumların müşterilerin 02.01.2018 tarihi gün sonu itibarıyla hesaplarında oluşan brüt varlık - net varlık verilerini 03.01.2018 tarihinde müşteri bazında olacak şekilde Takasbank'a raporlamaları gerekmektedir.

2) Müşteri teminatlarının güncellenmesine ve muhasebeleştirilmesine ilişkin olarak;

III-37.1 sayılı Tebliğ'in değişiklik sonrası 27/A maddesinin yedinci ve sekizinci fıkraları ile Geçici Madde 7 hükümleri çerçevesinde aracı kurumların, 02.01.2018 tarihi gün sonu verileri dikkate alınarak, 03.01.2018 tarihinde,

- Her bir müşterinin net varlık tutarlarını Takasbank nezdindeki müşteri alt hesaplarına ve
- Tüm müşterilerin brüt varlık toplamalarının net varlık toplamalarını aşan kısmın yarısını Takasbank nezdinde aracı kurumlar adına açılacak bir "KAS İşlemleri Teminat Yedekleri" hesabına

aktarmaları gerekmektedir. KAS işlemleri teminat yedekleri hesabına aktarım işlemlerinde, müşteri bazında brüt varlık - net varlık farkı hesaplaması yapılmayacak, tüm müşterilerin brüt varlık tutarları toplamı ile net varlık tutarları toplamı arasındaki farkın dikkate alınması gerekecektir. Müşteri bazında hesaplama yapılmayacak olması sebebiyle brüt varlık tutarı net varlık tutarından fazla olan müşteriler için ayrıca bir işleme gerek kalmayacaktır. Aracı kurumların tüm müşterilerinin brüt varlık tutarları toplamının net varlık tutarları toplamından düşük olması halinde ise Tebliğ'in değişiklik sonrası 27/A maddesinin yedinci fıkrasının (a) bendi kapsamında müşterilerin net varlık tutarları Takasbank nezdindeki müşteri bazında alt hesaplara yatırılacak ancak aynı fıkranın (b) bendi kapsamında teminat yedekleri hesabına ayrıca bir teminat aktarımı yapılması gerekmeyecektir. Daha açık bir ifadeyle, KAS işlemleri teminat yedekleri hesabında bulunacak tutarlar müşterilerin brüt varlık tutarları toplamı ile net varlık tutarları toplamı arasındaki pozitif farkın yarısı olarak hesaplanacaktır. Ancak belirtmek gerekir ki her durumda müşterilerin net varlık tutarlarının müşteri bazında alt hesaplarda bulundurulması gerekmektedir.

Tebliğ değişikliklerinin uygulanmaya başlanacağı 02.01.2018 tarihinden itibaren, müşterilerin gün içinde kapanmayan pozisyonlarında, gün sonu raporlama anında açık pozisyonların net varlık tutarlarını yansıtabak şekilde değerlemesinin yapılması ve teminat aktarım işlemlerinin buna göre yapılması gerekmektedir. Muhasebeleştirme yöntemi açısından ifade etmek gerekirse, mevcut durumda 1230 Kaldıraçlı İşlemlerden Alacaklılar hesabı ile 1521 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi - Müşteri hesabı gün sonu açık pozisyonların kar/zarar tutarlarının yansıtılmaması sebebiyle müşterilerin brüt varlık tutarlarını göstermektedir. Yeni düzenlemenin uygulanmaya başlamasıyla birlikte 1230 Kaldıraçlı İşlemlerden Alacaklılar hesabı ile 1521 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi - Müşteri hesabı, raporlama anı itibarıyla müşteri hesaplarında oluşan net varlık tutarlarını gösterecektir. Müşterinin brüt teminat tutarı nazım hesaplarda izlenmeye devam edilecektir.

Müşterilerin brüt varlıkları ile net varlıkları arasındaki farkın yarısının aracı kurumlar tarafından Takasbank nezdinde açılacak bir teminat yedekleri hesabına aktarılacağı göz önünde bulundurulursa, muhasebe sisteminde bu tutar için 1521 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi - Müşteri hesabı altında "KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı" adıyla müşteri hesaplarından ayrı bir hesap

açılarak yedek teminat tutarının 1521 hesabı altında izlenmesi gerekmektedir. Söz konusu değişiklikler dışındaki muhasebeleştirme işlemlerinin, Birliğinizin 03.11.2011 tarih ve 667 nolu Genel Mektubu ile KAS işlemlerine aracılık faaliyetinde bulunan aracı kurumlara bildirildiği şekliyle muhasebeleştirilmesine devam edilmesi uygun olacaktır.

Öte yandan, "KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı"nda yer alan tutarların Türk Lirası veya Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından günlük alım satım kurları ilan edilen yabancı para birimleri cinsinden bulundurulmasında bir sakınca bulunmayıp, hesabın tamamının veya bir bölümünün döviz cinsinden tutulması halinde, aracı kurumların mizanlarında döviz tutarlarının nominal değerlerinin, aracı kurumların serbest varlıklarından ve müşteri varlıklarından ayrı olacak şekilde nazım hesaplarda izlenmesi gerekmektedir.

Bu çerçevede, işbu yazımızda yer alan açıklamalar ile yazımız ekinde yer alan KAS işlemleri yedek teminat hesaplama yöntemlerine ilişkin örneklerin KAS işlemlerine aracılık eden üyelerinize bildirilmesi hususunda gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Ali İhsan GÜNGÖR
Daire Başkanı

III-37.1 sayılı Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair III-37.1.c Sayılı Tebliğ Hükümleri Çerçevesinde, Kaldıraçlı İşlemler Teminatlarının Güncellenmesine İlişkin Örnekler

Aşağıda 10 müşterisi olan X Menkul Değerler A.Ş. (Aracı Kurum) müşterilerinin 29.12.2017 tarihi gün sonu raporlama anı itibarıyla hesaplarında oluşan brüt varlık ve net varlık bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır:

Tablo 1: Aracı Kurum Müşterilerinin Hesap Bilgileri (29.12.2017 gün sonu)					
Müşteri	28.12.2017 Gün Sonu Brüt Varlık Tutarı	Açık Pozisyon Kar/Zararı	Kapanan Pozisyonların Kar/Zararı ve Teminat Giriş/Çıkışı	Brüt Varlık	Net Varlık
A	25.000	5.000	-1.000	24.000	29.000
B	25.000	-5.000	1.000	26.000	21.000
C	33.000	0	1.000	34.000	34.000
Ç	45.000	-10.000	0	45.000	35.000
D	30.000	-20.000	1.000	31.000	11.000
E	40.000	0	0	40.000	40.000
F	35.000	-15.000	0	35.000	20.000
G	90.000	-50.000	5.000	95.000	45.000
H	52.000	5.000	12.000	64.000	69.000
I	75.000	-1.000	-2.000	73.000	72.000
TOPLAM				467.000	376.000

III-37.1 sayılı Tebliğ’in Geçici Madde 7 hükmü çerçevesinde KAS işlemleri müşteri teminatlarının güncellenmesine ilişkin değişikliklerin 02.01.2018 tarihi gün sonu verileri esas alınarak 03.01.2018 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanması gerekmektedir. Bu çerçevede Aracı Kurum’un 29.12.2017 tarihi itibarıyla **Tebliğ değişikliği öncesi uygulamayı esas alarak**, müşterilerin 29.12.2017 tarihi raporlama anı itibarıyla hesaplarında bulunan brüt varlık tutarlarını ertesi iş günü olan 02.01.2018 tarihi itibarıyla Takasbank’a aktarması gerekmektedir. 02.01.2018 tarihi itibarıyla Aracı Kurum müşterilerinin Takasbank nezdindeki alt hesaplarında toplam 467.000 USD teminat bulunmalıdır. Müşteri teminatlarının yatırılması işlemlerinde yapılageldiği üzere “1230 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Alacaklılar Hesabı” ile “1521.00 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – Müşteri Hesabı” kullanılacaktır.

İlerleyen günlere ilişkin teminat yatırma işlemleri örnekleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Aracı Kurum Müşterilerinin Hesap Bilgileri (02.01.2018 gün sonu)					
Müşteri	29.12.2017 Gün Sonu Brüt Varlık Tutarı	Açık Pozisyon Kar/Zararı	Kapanan Pozisyonların Kar/Zararı ve Teminat Giriş/Çıkışı	Brüt Varlık	Net Varlık
A	24.000	-4.000	4.000	28.000	24.000
B	26.000	-9.000	-2.000	24.000	15.000
C	34.000	-7.000	15.000	49.000	42.000
Ç	45.000	-4.000	3.000	48.000	44.000
D	31.000	-10.000	-13.000	18.000	8.000
E	40.000	-8.000	-1.000	39.000	31.000
F	35.000	-6.000	-3.000	32.000	26.000
G	95.000	-50.000	10.000	105.000	55.000
H	64.000	-7.000	0	64.000	57.000
I	73.000	-10.000	15.000	88.000	78.000
TOPLAM				495.000	380.000

Aracı Kurum müşterilerinin 02.01.2018 tarihi gün sonu raporlama anı itibarıyla brüt varlık toplamı 495.000 USD ve net varlık toplamı 380.000 USD'dir. Aracı Kurum'un 03.01.2018 tarihinde Takasbank'a müşterilerin brüt varlık tutarları toplamı olan 495.000 USD'yi ve net varlık tutarları olan 380.000 USD'yi her biri müşteri bazında olmak üzere ayrı ayrı raporlaması gerekmektedir.

03.02.2018 tarihinde Aracı Kurum tarafından yapılacak teminat aktarım işlemleri ise aşağıdaki gibidir:

a) Bir önceki gün sonu itibarıyla Aracı Kurum'un müşteri hesaplarında toplam 467.000 USD teminat bulunmaktadır. Müşterilerin net varlık tutarları toplamı olan 380.000 USD Takasbank nezdindeki müşteri alt hesaplarına aktarılacaktır. Dolayısıyla müşteri alt hesaplarının 03.01.2018 tarihinde müşterilerin raporlama anı itibarıyla net varlık tutarlarına göre güncellenmesinin ardından 87.000 USD (467.000 – 380.000) serbest kalacaktır.

b) Müşterilerin brüt varlık tutarları toplamının net varlık tutarları toplamından büyük olması sebebiyle Aracı Kurum'un brüt varlığın net varlığı aşan kısmının yarısını ifade eden 57.500 USD'yi ((495.000 – 380.000)/2) KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı'na aktarması gerekecektir. 87.000 USD serbest tutardan geri kalan 29.500 USD'yi ise kendi banka hesaplarına aktarabilecektir. (USD/TRY = 3,8)

Söz konusu işlemlere ilişkin muhasebe kayıtları aşağıda yer almaktadır:

1230	Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Alacaklılar	330.600 TL
1521	Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – 1521.00. KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı ¹	218.500 TL
1030	Y.P. Bankalar	112.100 TL
5990	Dönem Kar/Zararı	330.600 TL
1521	Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – Müşteri	330.600 TL

Tablo 3: Aracı Kurum Müşterilerinin Hesap Bilgileri (03.02.2018 gün sonu)

Müşteri	02.01.2018 Gün Sonu Brüt Varlık Tutarı	Açık Pozisyon Kar/Zararı	Kapanan Pozisyonların Kar/Zararı ve Teminat Giriş/Çıkışı	Brüt Varlık	Net Varlık
A	28.000	19.000	-30.000	-2.000	17.000
B	24.000	5.000	-2.000	22.000	27.000
C	49.000	-7.000	15.000	64.000	57.000
Ç	48.000	16.000	-4.000	44.000	60.000
D	18.000	10.000	-13.000	5.000	15.000
E	39.000	-8.000	-1.000	38.000	30.000
F	32.000	-6.000	-3.000	29.000	23.000
G	105.000	50.000	-150.000	-45.000	5.000
H	64.000	-7.000	0	64.000	57.000
I	88.000	100.000	0	88.000	188.000
TOPLAM				307.000	479.000

¹1521.00 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı – KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı'nda bulundurulacak teminatın Türk Lirası dışında konvertibl döviz cinsinden tutulması halinde nominal döviz tutarlarını gösteren bir nazım hesap kaydı yapılabilir.

Aracı Kurum müşterilerinin 03.01.2018 gün sonu raporlama anı itibarıyla brüt varlık tutarları toplamı 307.000 USD ve net varlık tutarları toplamı 479.000 USD'dir. Brüt varlık tutarları toplamının net varlık tutarları toplamından düşük olması sebebiyle, farklı bir ifadeyle brüt varlık – net varlık farkının negatif olması sebebiyle Aracı Kurum'un 04.01.2018 tarihinde 1521.00 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı'nda teminat bulundurması **gerekmemektedir**. Müşterilerin 03.01.2018 tarihi gün sonu net varlıklarının, 02.01.2018 tarihli gün sonu net varlıklarına kıyasla 99.000 USD artış gösterdiği görülmektedir (479.000 – 380.000). 99.000 USD tutarındaki müşteri kazancının 1521 hesabın altında izlenen KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı'nın 03.01.2018 tarihindeki bakiyesinden (57.500 USD) karşılandığı varsayımıyla Aracı Kurum'un 03.01.2018 tarihi gün sonu muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi gerçekleşecek ve 04.01.2018 tarihinde bu kayıtlara ilişkin teminat aktarım işlemleri yapılacaktır. (USD/TRY = 3,8)

1521 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – Müşteri	376.200 TL
5990 Dönem Kar/Zararı	376.200 TL
1230 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinden Alacaklılar	376.200 TL
1521 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – 1521.00. KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı ²	218.500 TL
1030 Y.P. Bankalar	157.700 TL

²1521.00 Kaldıraçlı Alım Satım İşlemleri Takas Merkezi – KAS İşlemleri Teminat Yedekleri Hesabı'nda bulundurulacak teminatın Türk Lirası dışında konvertibl döviz cinsinden tutulması halinde nominal döviz tutarlarını aracı kurumun serbest döviz varlıkları ile müşteri varlıklarından ayrı olarak gösteren bir nazım hesap kaydı yapılması gerekmektedir.